

INNOVASJONS VERSUS UTVIKLING?

TORUNN LINNEBERG
PROSJEKTLEDER INNOVASJON VED HØGSKOLEN I GJØVIK

Denne uka og neste er ca. 600 studenter ved Høgskolen i Gjøvik i gang med å utvikle og konkurrere om innovative løsninger for «det trygge hjemmet» i fremtiden. «Trygghet og sikkerhet i hjemmet gjennom alle livsfaser fra vugge til grav». Dette aktualiserer en diskusjon som av og til løftes fram. Hva er innovasjon og hva er god gammeldags utvikling? Er det i bunn og grunn det samme?

Ved Høgskolen i Gjøvik definerer vi innovasjon som en ny idé som er satt ut i livet slik at den skaper verdi i samfunnet, det være seg økonomisk verdi, sosial -, eller kulturell verdi. I denne definisjonen ligger en viktig erkjennelse, nemlig at sosiale prosesser er like viktige for innovasjon som teknologiske prosesser. Det hjelper ikke hvor god ideen er hvis den ikke aksepteres og tas i bruk. Da forblir den gode ideen bare en idé og blir aldri en innovasjon.

Innovasjon er et universelt begrep som kan koples til nær sagt ethvert fagområde, samfunnsområde, næring eller bransje der det eksisterer utfordringer. Overalt er det behov for innovasjon hevdes det. Mange mener at innovasjon er et moteord, og at det ikke inneholder noe annet enn det vi alltid har drevet med, nemlig utvikling og forbedring.

Innovasjon er universelt på samme måte som økonomi er det, det griper inn i de fleste andre fagområder. Men tilsvarende representerer det også et eget vitenskapelig fagområde hvor det utvikles teorier gjennom forskning, kritiske analyser, akademiske meningsbrytninger og debatt.

Selve begrepet innovasjon er urgammelt og stammer fra gresk; «innovare» - å skape noe nytt. Men vitenskapen om innovasjon er ikke så gammel. Den ble synliggjort i første del av nittenhundretallet gjennom forskeren Josef Schumpeter som var professor ved Harvard-universitetet fram til 1950. Schumpeter identifiserte innovasjon som selve drivkraften bak økonomisk vekst og utvikling. Han skilte i sin teori mellom to typer økonomiske utviklingsprosesser. Den ene typen forutsigbar og gjentakende, der offentlige og private virksomheter kombinerer sine ressurser på en kjent og innarbeidet måte gjennom gradvis utvikling og forbedring. Den andre typen knyttet til mer uforutsigbare og dyptgripende endringer som representerer «brudd» eller retningsendring i forhold til utviklingen. Vitenskapelige og teknologiske gjennombrudd, eksempelvis tilblivelsen av internett eller sekvenseringen av dna, er slike brudd. De forandrer betingelsene for alltid. De framkaller gjerne også «svermer av nye innovasjoner» fordi de åpner for helt nye måter å løse utfordringer på. Noe som forsterker kraften i slike «innovasjonssvermer» er at vellykkede innovasjoner ikke bare fører til følgeinnovasjoner (ved at mange ser nye anvendelsesområder), men også at mange starter ulike former for plagiering. Begge deler bidrar sterkt til spredning av «det nye». Har den nye ideen/løsningen kraft til etter hvert å fortrenge den gamle løsningen er det skjedd en innovasjon etter Schumpeters definisjon. Internett og dna-sekvensering er tydelige, ja

revolusjonerende innovasjoner, men også mindre ekstreme brudd med forutsigbar utvikling defineres som innovasjon. Bruddet er likevel en fellesnevner slik vi tolker det.

Innovasjon knyttes ofte kategorisk til moderne teknologi. Dette blir feil fordi innovasjon som nevnt forutsetter gjennomføring av den nye ideen. Da er det ikke tilstrekkelig å arbeide med å utvikle ny teknologi og nye prosesser, produkter og tjenester. Det blir like viktig å forstå den sosiale siden av innovasjon – betingelsen om at mange mennesker aksepterer det nye og innarbeider det i samfunnets strukturer. Innovasjon må derfor forstås som en kombinasjon av teknologisk utvikling og sosial aksept. Det ene betinger det andre gjensidig. Denne forståelsen av innovasjon er essensiell for å lykkes med nyskaping.

Det er viktig å merke seg at selv de mest dyptgripende og revolusjonerende endringene i samfunnet har sin opprinnelse i en idé. En modig og utfordrende idé som noen evnet å bære fram og beskrive slik at den kunne deles med andre og deretter utvikles gjennom prosesser som endte i realisering.

Innovasjon kjennetegnes problematisk nok av å møte motstand, spesielt i tidlig fase. «Nei, det går ikke», «nei - dette har vi prøvd før», eller «det er ikke sånn vi gjør det her», osv. Den som fremmer en ny idé kan føle seg ganske alene. Motstanden kan ha sammenheng med det ovenfor nevnte "bruddet". Den nye retningen på utviklingen oppleves som provoserende. Den passer ikke inn i våre innarbeidede tankemønstre og oppfatninger. Kanskje har den også potensial til å skape ubalanse i en ellers etablert og oversiktlig situasjon? Det nye røkter kanskje ved innarbeidede strukturer, rutiner, prosesser og ikke minst posisjoner. Det er både logisk og menneskelig å reagere med motstand når man føler seg usikker og utrygg. Motstanden

reduserer risiko og konserverer innarbeidede, gjennomprøvde og «trygge» løsninger. Løsninger som likevel ikke nødvendigvis er best egnet når andre rammebetingelser endrer seg? Det viktige er å være klar over at motstand ikke behøver å bety at ideen er dårlig. Kanskje snarere tvert imot? Da gjelder det å utvikle stayerevne og utholdenhet, og ta kritikk på den konstruktive måten slik at kritikken bidrar til å teste ut – og styrke ideen i stedet for å ta livet av den.

Skal en jobb for å fremme innovasjon må en forstå hva det er og hva det krever. En dypere forståelse og evne til å analysere, planlegge og drive fram innovasjoner er nødvendig. Å stimulere til økt innovasjon kan eksempelvis gjøres ved å utvikle en kultur i organisasjonen som belønner originale og funksjonelle ideer. Frihet, åpenhet, tillit, toleranse og respekt, tid til å jobbe med ideer og vilje til å ta risiko er elementer som må være til stede for å skape en kreativ kultur på arbeidsplassen og i organisasjonen.

Vi vet at brukere og medarbeidere er en stor utviklingsressurs og kaller det medarbeider – eller brukerdrevet innovasjon. Moderne oppfatning heller mot at innovasjoner skjer i et system av aktører – et «innovasjonssystem» der mange aktører i ulike faser må inn i prosessene for at innovasjoner skal kunne utvikles og realiseres. Den tiden vi lever i er kjennetegnet av komplekse utfordringer i nær sagt enhver sektor. Komplekse samfunnsutfordringer kan best løses av tverrfaglige og sektorovergripende samarbeid, ikke ved at enhver profesjon sitter i sitt eget elfenbenstårn og finner løsninger som isolert sett passer egen profesjon best.

Dette er det spennende med Idélab-24! Der arbeider blivende sykepleiere, ingeniører og dataingeniører side om side med mediekompetente for å finne de beste

løsningene tverrfaglig sett. Vi tror at ved å legge til rette for at våre studenter får arbeide sammen om å løse problemstillinger allerede under studiene, lærer å lytte til hverandre og

respektere hverandre på tvers, så vil de også bringe denne erfaringen med seg ut i arbeidslivet og bidra til samarbeid om gode, effektive og innovative løsninger der.